

РІШЕННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.057 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, прийняла рішення про присудження Лесик Оксані Володимирівні ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» на підставі прилюдного захисту дисертації «Правове регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.)» за спеціальністю 081 «Право» 14 липня 2022 року.

Лесик Оксана Володимирівна, 12 вересня 1995 року народження, громадянка України, освіта повна вища. У 2018 році закінчила Львівський національний університет імені Івана Франка та здобула ступінь магістра права і отримала повну вищу освіту за спеціальністю «Право» та професійну кваліфікацію магістра права. У 2019 році поступила на навчання в аспірантуру на кафедру історії держави, права та політико-правових учень юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка (заочна форма навчання).

Працює на посаді помічника нотаріуса Львівського міського нотаріального округу Ткачук Г.І. з 06.02.2019 року до цього часу.

Дисертацію виконано на кафедрі історії держави, права та політико-правових учень Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів.

Науковий керівник: **Бойко Ігор Йосипович**, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри історії держави, права та політико-правових учень Львівського національного університету імені Івана Франка, м. Львів.

Здобувач має 5 наукових публікацій за темою дисертації, з них 1 стаття у періодичному науковому виданні інших держав, 4 статті у наукових фахових виданнях України, 0 монографій:

1. Лесик О.В. Особливості становлення правового регулювання земельних відносин у Галичині в складі Австрійської імперії (наприкінці XVIII – початку XIX ст.). Вісник Львівського університету. Серія: Юридична. Львів. 2020. Вип. 70. С. 101–111.

2. Лесик О. В. Становлення правового регулювання земельних відносин у Волинській губернії в складі Російської імперії (1793-1917). Часопис Київського університету права. Київ. 2020. Вип. 2020/2. С. 72-77.

3. Лесик О. В. Розвиток земельних правовідносин у Західно-Українській Народній Республіці (1918–1919 рр.). Збірник наукових праць «Актуальні проблеми держави і права». Одеса. 2020. Вип. 85. С. 121-132.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. Косович Віталій Мирославович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та філософії права Львівського національного університету імені Івана Франка, без зауважень.

2. Моряк-Протопопова Христина Миколаївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії держави, права та політико-правових учень Львівського національного університету імені Івана Франка, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Дисертантці необхідно було б детальніше дослідити питання різноманітності підходів у реформуванні земельних відносин в різних регіонах Республіки Польща у досліджуваній період.

2. Авторкою дисертації у достатній кількості опрацьовано архівні джерела Центрального державного історичного архіву України у м. Львові, які дали змогу на високому науковому рівні висвітлити окремі аспекти правового регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.). Проте, враховуючи, що дисертація носить комплексний історико-правовий характер, зауважимо, що недостатньо уваги приділено дослідженню фондів державних архівів інших областей, наприклад Івано-Франківської, Тернопільської, Волинської та Рівненської областей, опрацювання яких, на наш погляд, значно підвищило б наукову та практичну цінність рецензованого дослідження.

3. У дисертації здобувачка часто використовує сучасні правові терміни «правове регулювання», «правове забезпечення», «земельні правовідносини», «право», «земельне законодавство», «земельна ділянка», «регулятивна функція права», «використання земель», «правова система», «політична система», «демократична влада», «державна влада», «державно-правова ідеологія» тощо. Таке накладення сучасної термінології на правову дійсність та правові інститути досліджуваного періоду видається не зовсім виправданим. На наш погляд, доречним було б зупинитися на використанні тогочасної термінології, при цьому роз'яснивши зміст термінів не у тексті, а в окремому термінологічному словнику (сформувавши його як окремий додаток до дисертації).

3. Липитчук Ольга Василівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри історії держави, права та політико-правових учень Львівського національного університету імені Івана Франка, надала позитивну рецензію із зауваженнями:

1. Одним з дослідницьких завдань, висунутих дисертанткою, є з'ясування стану наукового вивчення теми в історико-правовій літературі рецензованого дисертаційного дослідження. Підрозділ 1.1. присвячений виканню саме цього завдання. З його змісту вбачається, що авторкою було проведено аналіз доволі широкої джерельної бази. Проте, із тексту роботи чітко не простежується позиція авторки щодо обраних критеріїв, покладених у класифікацію проаналізованих історико-правових джерел. Під час аналізу історико-правової літератури дисертанткою не зовсім чітко визначено, який внесок зробили попередні вчені-правознавці, а що належало зробити і що зроблено дисертанткою. На наш погляд, робота безсумнівно виграла, якби Лесик О.В. приділила більше уваги висвітленню наукових підходів щодо критики історико-правової літератури джерелознавчого характеру.

2. З огляду на практичні проблеми, дисертантці варто було б детальніше проаналізувати теоретичну складову та природу правового регулювання земельних правовідносин, зокрема римське приватне право та сервітутне право.

3. Дуже шкода, що лише побіжно в роботі розкрито проблему захисту прав на землю території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.). Дисертантці необхідно було б детальніше дослідити питання розгляду земельних спорів у судах.

4. Бурдін Михайло Юрійович, доктор юридичних наук, професор, проректор Харківського національного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України, професор кафедри теорії та історії держави і права Харківського національного університету внутрішніх справ Міністерства внутрішніх справ України, надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. В сучасних умовах земельні відносини – це суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею (ч. 1 ст. 2 Земельного кодексу України). Водночас, зважаючи на історичну ретроспективу, земельні відносини в минулому не лише в Польщі, а в більш глобальному світовому масштабі не обмежувалися вказаними відносинами, охоплювали й широкі коло інших відносин, стосувалися й соціального та правового статусу людини. Недарма дисертантка відмічає, що навчена негативним досвідом польської нелояльності, російська влада пішла на безпрецедентний крок, ухваливши 10 грудня 1865 р. указ про заборону

особам польської національності купляти нові землі (фактично, указ діяв до революції 1905 р.) (стор. 88 дисертаційного дослідження). Зважаючи на це, методологічно вірним було б визначення авторкою того що вона розуміє під поняттям «земельні відносини», як воно, в т.ч. на прикладі Польщі періоду 1921-1939 рр. трансформувалося, еволюціонувало, наповнювалося певним смислом та як співвідноситься із сучасним та наведеним вище розумінням поняття «земельні відносини».

2. Аналіз особливостей правового регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польща (1921-1939 рр.) набув би більш глибокого, системного та завершеного концептуально вигляду, якби авторкою відстежувалась специфіка тогочасної юридичної відповідальності в Польщі за порушення юридичних норм, що врегульовували земельні питання. Вочевидь, такий крок сприяв би розвитку не лише вітчизняної історико-правової думки, а ще й ніс вагоме практичне значення. Ураховуючи минулий історичний хоч і зарубіжний досвід, вітчизняний законодавець в такому випадку має всі належні наукові підстави для створення оптимальних юридичних умов, що забезпечують міцний правопорядок у царині земельних відносин, недопущення будь-яких дискримінацій та порушення прав суб'єктів земельних правовідносин в Україні.

3. На сторінках 3 та 21 дисертаційного дослідження авторка звертає увагу на суперечливість різних джерел права, що регулювали земельні відносини на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.). Більш того, вона робить наголос на тому, що правовою основою удосконалення регулювання земельних відносин у Республіці Польщі були Конституції 1921 і 1935 рр. та спеціалізовані закони та розпорядження (стор. 41 дисертаційного дослідження). Зважаючи на це, в роботі в межах аналізу джерельної бази дослідження (підрозділ 1.2 стор. 37-44 дисертаційного дослідження), необхідно було окремо розкрити особливості джерел права, що врегульовували земельні відносини, уточнити статус розпоряджень у правовій системі Республіки Польща у досліджуваний історичний період, адже в межах сучасної правової системи України такі правові акти як розпорядження не відносяться до числа нормативних актів.

4. В умовах сьогодення правове регулювання земельних відносин в Україні невід'ємне від питання про правовий статус земель. Земельне законодавство України (Розділ II Земельного кодексу України, насамперед ст. 19), а також наука земельного права виокремлюють землі сільськогосподарського призначення, землі житлової та громадської забудови, землі природно-заповідного фонду тощо. Своєю

чергою, досліджуючи правове регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.), дисертантка по за увагою обійшла питання про те, чи нормативно або доктринально в тогочасній Польщі виокремлювалися різні правові режими земель, або вказане питання не набуло на той час правового або наукового значення.

5. Потребує додаткової аргументації позиція авторки з приводу того, що розвиток земельних відносин в добу Української революції 1917–1921 рр. на Волині, Поділлі і Київщині (сторінки 95-99 дисертаційного дослідження) вона розглядає не окремо, а в межах висвітлення характерних рис регулювання земельних правовідносин на Волині в складі Російської імперії (1793–1917 рр.). Своєю чергою, розвиток земельних правовідносин в Західно-Українській Народній Республіці (1918–1919 рр.) дослідницею виділено у окремий структурний підрозділ дисертації.

6. Потребують додаткового обґрунтування деякі підходи дисертантки, сформульовані нею у роботі. Зокрема, розділ 3 дисертаційного дослідження йменується як «Правові засади регулювання земельних відносин за цивільним законодавством Республіки Польщі» (стор. 120 дисертації). Водночас, у висновках до вказаного розділу дисертанткою стверджується, що унаслідок реформ 1920 і 1925 рр. земельний устрій у Республіці Польщі зазнав змін: земельне законодавство формували публічно правові норми, які регламентували право землеволодіння. Публічно правовий характер мали ті законодавчі й адміністративні акти, які визначали порядок вільного обігу, парцеляцію, комасацію тощо. Землеволодіння і землекористування підпадало під режим приватного права. (стор. 177 дисертаційного дослідження).

5. Зварич Роман Васильович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри права Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила», надав позитивний відгук із зауваженнями:

1. Ключовим проблемним моментом дисертаційного дослідження є невідповідність кількості завдань, які поставила дисертантка та кількості сформульованих висновків. Так, завдань є 8, а висновків сформульовано - 12. Окрім того, завдання, яке звучить: «виявити аналогії й відмінності між розвитком правового регулювання земельних відносин у досліджуваній період та аналогічними сучасними процесами» реалізовується у роботі тільки окремим висновком, стосовно урахування історичного досвіду в сучасних реаліях законотворення і реформування земельних відносин.

2. По змісту роботи важко прослідкувати вирішення завдання, яке дисертантка сформувала, як «дати порівняльну характеристику законодавчим моделям земельної реформи і розвитку земельних відносин, які існували у Галичині і на Волині в складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.)». Власне порівняння відбувається тільки у Розділі 2 «Історико-правові аспекти регулювання земельних відносин на західноукраїнських землях напередодні їх інкорпорації до складу Республіки Польщі в другій половині XIX-першій чверті XX ст.», натомість у 3 та 4 розділах, де О. В. Лесик аналізує характер і зміст польського законодавства міжвоєнних десятиліть, жодної специфіки законодавчих норм окремо для Галичини та Волині не виокремлено. У кожному разі, при аналізі норм земельного права, автор вживає фразу «Галичини та Волині», чим вказує на відсутність окремих законодавчих моделей. Відповідно потрібно або більш детально конкретизувати завдання, або вказати на наявні відмінності у регулюванні земельних відносин у Галичині та Волині.

3. У роботі використовується значний масив фахової термінології, відповідно, вважаємо, що доцільно було винести вжиті у роботі поняття і терміни, такі, як «кадастр», «парцеляція», «комасація», «осадництво» та ін. у перелік понять і термінів і подати його після змісту, оскільки у роботі зустрічаються випадки, коли дослідниця коментує поняття через підсторінкову виноску, або в самому тексті.

4. Виходячи з назв та змісту підрозділів Розділу 3 «Правові засади регулювання земельних відносин за цивільним законодавством Республіки Польщі», вважаємо, що його краще було назвати «Правові засади регулювання земельних відносин за цивільним правом Республіки Польщі». Власне поняття «право» у цьому випадку більш логічно поєднувало аналіз дисертанткою норм земельного і цивільного законодавства.

5. Також у роботі є багато згадок про нормативні акти досліджуваного періоду, назви яких дисертантка подає мовою оригіналу, тобто польською. В цьому випадку потрібно давати назву документу українською, а оригінальну назву польською мовою вживати в дужках. Це б значно спростило розуміння згаданих нормативних актів, адже спершу вживається назва польською в оригіналі, а далі, через кілька сторінок вживається назва закону українською. Прикладом може слугувати *Dziennik ustaw Rzeczypospolitej Polskiej* (с. 123), *Ustawa o wykonaniu reform rolnej* (с. 124) та ін.

6. Хоч робота написана легкою мовою, у ній багато зворотів не наукового характеру, як наприклад на с. 199: «Тож, очевидно, родині йшлося про те, щоб зберегти володіння в цьому регіоні». Власне зворот «родині йшлося про те»

властивий для польської мови, тому може закрастися думка, що це перекладний текст без посилання. Так само літературним є зворот «для втамування земельного голоду», що використовується у висновках на с. 241. Якщо їх і використовувати у дисертаційному дослідженні то варто брати в лапки.

7. У роботі є додаткові матеріали у вигляді таблиць з наведеними статистичними відомостями. Це одна із переваг цього дисертаційного дослідження, але в одному місці, на с. 142 таблиця пронумерована, а на с. 201-202 не пронумерована і в цьому випадку її важко прив'язати до тексту. Як наслідок вважаємо, що було б логічно більш чітко попрацювати над систематизацію наведеного статистичного матеріалу.

8. На с. 34 допущено помилку в прізвищі Івана Монолатія (написано Монлатія)

Загальна оцінка роботи і висновок. Дисертаційне дослідження Лесик Оксани Володимирівни на тему: «Правове регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.)» є самостійною та ґрунтовною науковою працею у межах поставлених завдань.

Дисертаційне дослідження містить науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати, характеризується єдністю змісту, точністю викладення матеріалу та свідчить про особистий внесок авторки в науку історії держави і права. Отримані науково обґрунтовані результати у сукупності розширюють та доповнюють теоретичні, методичні положення дослідження історико-правових аспектів правового регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.). Результати досліджень можуть бути використані при підготовці навчально-методичних посібників і підручників, для проведення лекційних та практичних занять.

Результати досліджень, які наведені у дисертаційній роботі та опубліковані у наукових статтях, належать авторці і є її науковим доробком. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Праць, опублікованих у співавторстві, немає. Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових результатів дослідження забезпечено поєднанням філософських, загальнонаукових, спеціально-наукових методів. Одержані результати значно розширюють дані про правове регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.).

За кількістю і рівнем публікацій, апробацією на наукових конференціях дисертація «Правове регулювання земельних відносин на території Західної України у складі Республіки Польщі (1921–1939 рр.)» відповідає вимогам наказу

МОН України № 40 від 12.01.2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її авторка, **Лесик Оксана Володимирівна**, заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 (п'ять) членів ради,

«Проти» – 0 (нуль) членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 35.051.057 Львівського національного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Львів, присуджує **Лесик Оксані Володимирівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Голова спеціалізованої
вченої ради
ДФ 35.051.057

проф. Віталій КОСОВИЧ

